

CHƯƠNG 49.

Paris.

“Mà thật, ta đã khóc quá nhiều
Tất cả bình minh đều chua xót
Cả ánh nguyệt cũng đau đớn
Và vàng thái dương ngậy ngát đắng cay.”
(Mais, vrai, j'ai trop pleuré
les aubes sont navrantes
toute lune est atrocé
et tout soleil amer...)
(Arthur Rimbaud)¹

□

Thứ Hai ngày 9/4/1979. Lưu diễn Pleiku (tỉnh Gia Lai & Kontum).

- */ Dãy Trường Sơn đến ngang tỉnh Nghĩa Bình thì tách làm ba chi.
 - Chi phía đông ra gần biển Nam Hải, đi qua các tỉnh Nghĩa Bình, Phú Khánh.
 - Hai chi kia đi xa ra về phía tây, bọc lấy miền Tây Nguyên.
- */ Tây Nguyên gồm ba đám cao nguyên lớn:
 - Kontum--Gia Lai;
 - Đắc Lắc; và Lâm Đồng.
- */ Cao nguyên Kontum--Gia Lai ở phía bắc, ngang với tỉnh Nghĩa Bình, gồm các tỉnh Gia Lai và Kontum cũ gom chung lại; bắc giáp tỉnh Quảng Nam--Đà Nẵng; nam giáp tỉnh Đắc Lắc; đông giáp tỉnh Nghĩa Bình; tây giáp hai nước Lào và Cam Bốt.
- + Pleiku là tỉnh lỵ chính của tỉnh Gia Lai--Kontum, nằm ở độ cao 780m, khí hậu mát mẻ hơn Buôn Mê Thuật. Vùng này hiểm sông, có những con suối thì nước chảy bên dưới vực sâu.

*

* *

Từ lâu, có vài lần tôi theo chuyến bay của một người bạn phi công để đến vùng đất sương mù đã đi vào thi ca ấy. Tuy nhiên, từ sau biến cố 75, đây mới là lần thứ nhất tôi trở lại Pleiku. Thành phố khởi đầu cho cuộc đời quan trọng, mở ra một trang sử mới của đất nước kể từ khi quân đội Việt Nam Cộng Hòa rút khỏi nơi đây, ngày 17/3/1975.

Bây giờ, bước chân lại trên những con dốc núi, tôi nghe trong lòng dậy lên một nỗi ngậm ngùi mang mang. Từ 5 năm qua, thời thế đã đổi thay, bánh xe lịch sử đã quay tăn khốc. Nhưng còn ký ức con người thì làm sao quên được những kỷ niệm đau buồn?

¹ Arthur Rimbaud, thi sĩ Pháp (1854-1891). Những câu thơ trên được trích trong bài “*le Bateau ivre*” của ông.

Trong các ngôi nhà của người dân địa phương, hầu như nhà nào cũng có bàn thờ với di ảnh những người đã chết trong cuộc tản cư năm cũ. Biết bao thảm cảnh đau lòng chúng tôi đã được kê cho nghe. *Một bà mẹ nách bên lưng ba đứa con dại mà đứa nhỏ nhất đang còn phải bế. Bốn mẹ con theo đoàn người di tản trên liên tỉnh lộ 14 về hướng Phú Bản, Tuy Hòa. Đói khát, nhọc mệt đã làm cho đứa nhỏ nhất phải chết. Người mẹ cứ vậy mà ôm thây con đi theo trên một quãng đường xa. Đến một lúc không thể được nữa, bà đặt đứa bé đã chết xuống bên mép một con đường, rồi vừa lùi bước theo đoàn người di tản, bà vừa hướng mắt về xác con mà vái lạy... Một bà mẹ khác gánh trên vai đôi giống, hai đầu thúng có hai đứa con nhỏ ngồi ở trong. Cũng trên liên tỉnh lộ 14, tất tả thế nào mà khi qua một chặng đường đèo, đứa con lớn 3 tuổi đã văng xuống vực sâu trong đêm tối.*

.. . . .

Giòng lịch sử đã cuốn xuôi, vô tình như nước chảy qua cầu; nhưng trong tâm tư mỗi người dân Pleiku, hình ảnh kinh hoàng của cuộc tản cư ngày cũ cơ hồ còn vương vất. Thời gian năm năm chưa đủ để xóa nhòa bao đau đớn.

Thời gian hầu như cũng không làm đầy được những mắt mắt mà chiến tranh vẫn còn lưu lại trong tỉnh lỵ hoang liêu. Các con phố dốc cao không còn mang cái vẻ trữ tình khi ngày nay đã vắng đi rất nhiều quán cà-phê ấm áp. Các con đường chứa đầy màu xám hơi sương cũng không còn sinh động khi đã hết rồi những bộ áo hoa rừng đầy đó lang thang...

Năm ngày ở Pleiku, tôi thường cùng người bạn chơi *trompette* đi vãn vợ ngắm nhìn phố thị. Từng áng mây chiều lần lượt trôi về chân trời tím không làm cho Pleiku trở nên thơ mộng nữa, mà chỉ càng rữ héo hơn tâm tư những con người đã phải khóc đến khô đôi giòng lệ trong cuộc đời tàn khóc. Thành phố của quán cà-phê và của lính một thời vang bóng, ngày nay chỉ còn là một thị trấn chết với cái khí hậu mùa đông quanh năm.

Tất cả đã đổi thay. Tất cả không còn gì theo với giòng cuốn hút của Thời Gian và Lịch Sử. Có còn chăng chỉ là bầu trời rung rung chực khóc. Và có còn chăng vẫn là những con dốc mù sương ngàn đời giá rét, đứng nhìn bao dâu bể tang thương!

□